

Милан С. Комненовић*

Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, Јагодина

Недељко М. Милановић*

Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, Јагодина

ПОХАЂАЊЕ ПРИВАТНИХ ЧАСОВА ТОКОМ ОНЛАЈН НАСТАВЕ ПРОУЗРОКОВАНЕ ПАНДЕМИЈОМ КОВИД-19**

Апстракт: Промене светских размера изазване пандемијом вируса SARS-CoV-2 (ковид-19), драстично измениле свакодневни животу људи, а нарочито у земљама у којима се вирус у великом броју раширио међу становништвом. Будући да се и наша земља нашла у тешкој ситуацији, велики број струка, међу којима је и просветна, усмерио је своје свакодневне активности на рад од куће, односно рад на даљину. У овом раду испитиваћемо ставове ученика основних школа о похађању приватних часова током онлајн наставе. Испитиваћемо ставове ученика о начину рада предметних наставника из школе и њиховој ажурности током онлајн наставе. Покушаћемо да сазнамо да ли су, и у ком броју, ученици тражили помоћ путем приватних часова. Испитиваћемо који су ученици (ког разреда) највише похађали приватне часове и из којих наставних предмета. Покушаћемо да утврдимо да ли постоји статистички значајна разлика између ученика по питању похађања приватних часова узимајући у обзир школски разред и наставни предмет из којег су похађали приватне часове. Применићемо дескриптивно-аналитичку методу, технику анкетања, а као инструмент користићемо упитник конструисан за потребе истраживања. Узорак истраживања ће чинити ученици од петог до осмог разреда основне школе из поморавског округа, односно ученици са територије града Јагодине и општине Свилајнац. Истраживање је спроведено у мају 2021. године попуњавањем онлајн упитника.

Кључне речи: *образовање, приватни часови, ковид-19, пандемија, ученици.*

---

* milankommenovic92@gmail.com

* nedeljko996@gmail.com

** Рад је настао у оквиру пројекта *Настава и учење: проблеми, циљеви и перспективе*, број 179026, чији је носилац Педагошки факултет у Ужицу, а који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

УВОД

Пандемија коронавируса узроковала је нагле промене у свакодневици највећег броја становника читаве планете. Затварање већине јавних простора и преобликовање начина рада и функционисања скоро свих институција са собом је донело и другачији приступ у подучавању ученика. Ситуација је налагала да се одустане од „класичног” подучавања, оцењивања, испита, такмичења и других сегмената свакодневног наставног рада (Степановић, 2020). Системи васпитања и образовања свих земаља су морали веома брзо да се прилагоде новонасталој ситуацији и да на њу адекватно одговоре како би се васпитно-образовни рад одржао и наставио. Како Барет истиче (Barrett, 2020), замена школске учионице дигиталном показала је огромне неједнакости између васпитно-образовних система земаља и ученика који им припадају почевши од основних животних потреба (обезбеђивање хране за ученике и сигурног окружења за учење и развој) до техничких могућности (ученици без адекватних уређаја попут таблета, компјутера или конекције на интернет мрежу). У складу са реченим је и извештај Организације за економску сарадњу и развој (OECD, 2020) у коме се истиче да је пандемија оповргнула тврдњу да је највећи атрибут образовне технологије веза између наставника и ученика (Степановић, 2020). Управо је пандемија указала на то да интеракција на релацији наставник–ученик, као и ученичка интеракција и интеракција наставника са колегама представљају основу школског система. Наиме, на основу наставе на даљину је закључено да наставник не може у правој мери да процени учениково знање и активности на наставном часу (Anderson, 2020).

Када говоримо о локалној ситуацији у вези са вирусом, епидемија коронавируса је у Републици Србији објављена 15. марта 2020. године и у уобичајени начин живота и рада је донела драстичне и нагле промене. Када говоримо о васпитно-образовном систему, настава у школским објектима је потпуно обустављена на свим нивоима школства, а уместо учесталог начина рада је уведено учење на даљину, односно облик онлајн учења (Вучетић и сар, 2020; Tomović i Aleksić, 2020). Поред тога, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије је у сарадњи са јавним медијским сервисом (РТС) успоставила сарадњу, те су наставници основних школа наставне садржаје, који су били усклађени са наставним планом и програмом, презентовали путем телевизије како би што више ученика било „покривено” наставним садржајем. Свакако да овај начин рада није најбољи начин да се превазиђе новонастала ситуација, с обзиром на то да се наставник не обраћа директно ученицима и да је наставник усмерен на обраћање просечном ученику (Степановић, 2020), али се током епидемије и начин рада мењао тако што је нагласак

стављен на коришћење веб-платформи које дозвољавају одређени вид интеракције наставника са ученицима (Moodle, Zoom, Google Classroom и др.).

Можемо рећи да овакве и сличне кризе које погађају читав свет директно утичу на све друштвене системе и проузрукују посебне кризне ситуације у свим друштвеним системима. Систем којег означавамо као васпитно-образовни представља веома широку и комплексну организацију на коју директно утичу друштвене околности, а посебно оне промене које су нагле и имају лош утицај на свакодневну рутину. Будући да основа васпитно-образовног процеса „лежи” у интеракцији наставника и ученика и самосталном раду ученика, можемо претпоставити да су се ученици суочавали са великим препрекама и проблемима приликом индивидуалних активности и поводом подршке у раду коју добијају током непосредне наставе. Подршка коју ученик добија приликом подучавања захтева више сфера наставникове личности – наставник је све мање предавач знања, а више је руководилац, менаџер (Florence et al., 2019; Temdee, 2020). Један вид додатне подршке за који влада велико интересовање међу ученицима како би успешно реализовали своје школске активности представља облик рада који није новина у нашем друштву, а то је похађање приватних часова (OECD, 2012).

ПОХАЂАЊЕ ПРИВАТНИХ ЧАСОВА УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА

Како би се што адекватније припремили за своје школске обавезе (у виду учења градива, реализације домаћих задатака), ученици све чешће похађају „часове након наставе” (Димитријевић и сар., 2018: 97), односно приватне часове. Поред тога, ученици се опредељују за овај вид подршке како би добили и додатна појашњења о градиву уколико то нису најбоље разумели током редовне наставе (Ћарпић и Малинић, 2017). Разлог зашто велики број ученика посеже за приватним часовима, Димитријевић са својим сарадницима (Димитријевић и сар., 2018) објашњава све већом окупацијом родитеља сопственим пословима што доводи до смањивања времена у коме би родитељи могли да помогну својој деци у реализацији свих школских задатака. Поред мањка времена, као фактор који доприноси похађању приватних часова, аутори истичу и неадекватну стручност родитеља за асистенцију у учењу различитих предмета.

Свакако да постоји више мотива за похађање приватних часова код деце. Поред тражења помоћи за „редовне школске задатке”, ученици потражују помоћ у виду приватних часова у завршним разредима како би се што боље припремили за завршне испите у основној и средњој школи, било да су у питању матурски испити или припремање за пријемни испит на одабраном факултету.

Савремени пандемијски услови наставног процеса показали су да наставници представљају велику подршку ученицима у свакодневном животу и то не само у сфери реализације наставног програма (Вучетић и сар., 2020). Верујемо да су препреке адекватној реализацији наставног програма у току онлајн наставе допринеле да ученици потражују додатну подршку у реализацију својих обавеза и ван школског контекста, односно у виду наставничке подршке кроз приватне часове. Овај став потврђујемо и резултатима претходно реализованих сличних истраживања која су испитивала ставове ученика о онлајн настави у којима су као једну од главних мана онлајн наставе ученици навели недостатак комуникације и сарадње са наставницима и другим ученицима (Вучетић и сар., 2020; Lalović, 2021), а сличне резултате налазимо и у истраживањима која су спроведена у високом образовању (Mićević Karanović i sar., 2020; Teräs et al., 2020; Gupta & Gupta, 2020; Pavlović i sar., 2021).

Будући да претходна истраживања указују на то да ученици „замерају” онлајн настави недостатак адекватне интеракције између наставника и ученика која би им помогла у разрешавању одређених наставних проблема и дилема, желели смо да испитамо да ли ученици потражују помоћ у виду приватних часова и у којој мери то чине.

МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

Предмет нашег истраживања је похађање приватних часова ученика основних школа током онлајн наставе проузроковане пандемијом ковида-19. *Циљ истраживања* представља испитивање ставова ученика основних школа о похађању приватних часова током онлајн наставе.

Задаци истраживања:

- Испитати да ли су ученици похађали приватне часове током онлајн наставе и да ли постоји статистичка значајност између похађања приватних часова током пандемије у односу на разред и пол ученика.
- Испитати да ли су ученици похађали приватне часове и пре реализације онлајн наставе проузроковане пандемијом.
- Испитати повезаност похађања приватних часова ученика пре онлајн наставе с обзиром на то ког су ученици пола и који разред похађају.
- Истражити из којих наставних предмета су ученици похађали приватне часове.
- Испитати слагање ученика са тврдњама које се тичу приватних часова.

- Утврдити шта ученици сматрају добрим и лошим странама приватних часова.

ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

У складу са природом проблема истраживања, циљем и задацима, **општа хипотеза** од које се полази у овом истраживању је да су наши испитаници учесталије похађали приватне часове током онлајн наставе у односу на период пре епидемијске кризе. На основу опште хипотезе истраживања дефинишемо следеће посебне хипотезе:

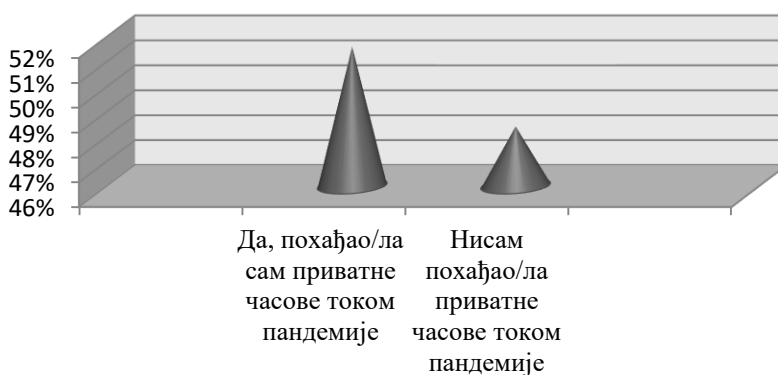
- Постоји статистичка значајност између приватних часова током пандемије у односу на разред и пол у корист 7. и 8. разреда и ученика женског пола.
- Не постоји статистичка повезаност похађања приватних часова ученика пре онлајн наставе у односу на пол и разред ученика.
- Ученици најчешће похађају приватне часове из предмета математика и страног језика.
- Више од половине ученика има позитивне ставове према приватним часовима.

Примењена је дескриптивно-аналитичка метода, као инструмент је коришћен упитник који је конструисан за потребе овог истраживања. Поред уводних питања о демографским карактеристика испитаника, други део је обухватио питања усмерена ка остварењу постављеног циља истраживања. Испитаници су упознати са циљем и предметом истраживања и дата су им јасна упутства за попуњавање инструмента. Истраживање је спроведено у мају 2021. године попуњавањем онлајн упитника.

У истраживању су учествовали ученици петог, шестог, седмог и осмог разреда основних школа са територије града Јагодина и општине Свилајнац. Узорак чини 93 ученика основних школа, 31 (33,3%) мушког пола и 62 (66,7%) женског пола. У оквиру узорка према месту у коме се налази школа коју ученици похађају разликовали смо две подгрупе: ученици основних школа са територије општине Свилајнац 52 (55,9%) и 41 (44,1%) ученик основних школа са територије града Јагодине. Према разредима разликовали смо четири подгрупе: пети разред – 10 (10,8%) ученика; шести разред – 26 (28%) ученика; седми разред – 35 (37,6%) ученика и осми разред – 22 (23,7%) ученика. Добивене податке обрадили смо применом статистичког пакета SPSS 20.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ

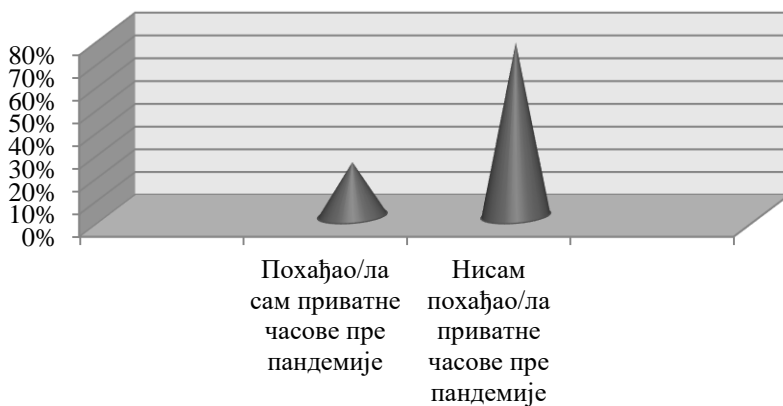
Са циљем испитивања ставова ученика о похађању приватних часова током пандемије, први задатак био је да испитамо да ли су ученици похађали приватне часове током онлајн наставе и да ли постоји статистички значајна разлика у похађању приватних часова ученика током пандемије, с обзиром на то ког су ученици пола и који разред похађају.

Графикон 1. Похађање приватних часова ученика током онлајн наставе

Од 93 ученика који су учествовали у истраживању, расподела испитаника који су похађали приватне часове и који не похађају овај облик наставе је јако приближан – 48 (51,6%) ученика током пандемије је похађало приватне часове, док 45 (48,4%) ученика није користило овај облик подршке. Значајнији податак смо добили на основу израчунатог хи-квадрат теста (14,223, $df = 3$) чији резултат говори да постоји статистички значајна разлика између разреда ученика када је у питању похађање приватних часова током пандемије. Наиме, ученици старијих разреда основне школе (седми и осми разред) чешће су одговорили да похађају приватне часове од ученика петог и шестог разреда основне школе. Од ученика који похађају приватне часове, 34 (36,6%) ученика је навело да на приватне часове одлазе једном у току недеље, 8 (8,6%) ученика неколико пута у току недеље и 6 (6,5%) ученика на приватне часове одлази два пута месечно. Такође, статистички значајну разлику смо утврдили и између пола ученика и похађања приватних часова током онлајн наставе (6,975; $df = 1$), из чега можемо закључити да су ученице учесталије похађале приватне часове током онлајн наставе од ученика што потврђује нашу постављену хипотезу.

У наредном истраживачком задатку желели смо да утврдимо да ли постоји разлика између броја ученика који су похађали приватне часове пре и током пандемије, односно да ли је онлајн настава проузроковала веће интересовање ученика за приватне часове.

Графикон 2. Похађање приватних часова ученика пре пандемије и онлајн наставе

Из резултата приказаних у графикону 2 можемо уочити да 71 (76,3%) ученик (више од 2/3 испитаника) није похађао приватне часове пре пандемије и реализације онлајн наставе, док је 22 (23,7%) ученика одлазило на приватне часове најчешће само пред проверу знања и то из математике и страног језика. Анализирајући одговоре испитаника и упоређујући их са првим истраживачким задатком, можемо извести закључак да се број ученика који похађају приватне часове знатно увећао, тачније удвостручио. Верујемо да разлог за овакав скок интересовања за похађање приватних часова можемо потражити у начину и квалитету организације и реализације онлајн наставе. Овакав резултат уједно и потврђује нашу хипотезу у вези са порастом броја ученика који похађају приватне часове током онлајн наставе.

Резултате повезаности похађања приватних часова ученика пре онлајн наставе у односу на пол и разред представили смо у Табели 1.

Табела 1. Корелација пола/разреда са похађањем приватних часова ученика пре онлајн наставе

		Пол	Разред
Похађање приватних часова пре реализације онлајн наставе	коэффициент контингенције	0,358	0,598

статистичка значајност	0,00	0,00
---------------------------	------	------

Резултати коефицијента корелације показују да је разлика статистички значајна и позитивна ($C = 0,358$; $p = 0,00$), што имплицира да постоји повезаност између варијабле пола и похађања приватних часова ученика пре реализације онлајн наставе. Прецизније речено, резултати показују да су ученици мушког пола чешће похађали приватне часове пре пандемије и увођења онлајн наставе од ученица женског пола (Табела 1). Поред тога, пронађена је и позитивна статистичка значајност када је у питању варијабла разред испитаника и похађање приватних часова пре онлајн наставе ($C = 0,598$; $p = 0,00$). Овај резултат говори да су ученици петог и шестог разреда учесталије похађали приватне часове пре онлајн наставе од ученика седмог и осмог разреда (Табела 1). Овим задатком смо делимично потврдили нашу хипотезу.

Следећи истраживачки задатак је био да утврдимо из којих наставних предмета су наши испитаници најчешће похађали приватне часове. Резултате смо приказали у наредној табели (Табела 2).

Табела 2. Наставни предмети из којих ученици похађају приватне часове током пандемије

Наставни предмети:	f (%)
Математика	41 (44,1)
Физика	4 (4,3%)
Страни језик	3 (3,2)
Не идем на приватне часове	45 (48,4)

Резултати приказани у Табели 2 указују да скоро сви ученици који су похађали приватне часове током онлајн наставе, одлазе на приватне часове из математике (44,1%), док је далеко мањи проценат ученика који похађају приватне часове из физике (4,3%) или страног језика (3,2%). Израчунавањем хи-квадрат теста ($28,687$, $df = 9$) добили смо резултате који указују на статистичку значајност у којој су ученици седмог и осмог разреда чешће похађали приватне часове из математике од ученика петог и шестог разреда што је и очекивано с обзиром на претходно добијене резултате (текст испод Графикона 1) који говоре да ученици 7. и 8. разреда чешће похађају приватне часове од ученика 5. и 6. разреда. Овај задатак је делимично потврдио нашу хипотезу да ученици најчешће похађају приватне часове из предмета Математика и Српски језик и књижевност.

Следеће питање било је отвореног типа, наиме, питали смо ученике да наведу разлоге за похађање приватних часова током пандемије, односно онлајн наставе.

Расподела одговора је следећа:

- 21 (22,6%) ученик наводи да на приватне часове одлази *како би имао бољу оцену из одређеног наставног предмета јер им начин рада наставника не одговара и не разумеју градиво које објашњава;*
- Већи број ученика, њих 27 (29%) одговара да на приватне часове одлазе *због лошег квалитета и вођења онлајн наставе од стране наставника.*

Као што се из одговора ученика може уочити, у оба разлога зашто ученици похађају приватне часове примарни чинилац је наставник, односно његов начин рада и вођење наставе у виртуелној учионици, који је окарактерисан као неадекватан и недовољно квалитетан како би ученици разумели градиво у довољној мери. Разлоге за овако лошу оцену рада наставника вероватно можемо потражити у чињеницама да је прелазак на онлајн наставу наступио нагло и изненада, те и наставници и ученици нису имали довољно претходног искуства са овим начином рада. Поред тога, губитак интеракције која постоји на наставном часу у регуларним условима вероватно утиче на лош квалитет наставе и учења у онлајн облику.

У следећем питању, желели смо да испитамо слагање ученика са тврдњама које се тичу приватних часова. Питања смо поставили помоћу Ликертове петостепене скале процене.

Табела 4. Сагласност ученика са тврдњама које се тичу похађања приватних часова

		На приватне часове одлазим како бих урадио/ -ла домаћи задатак.	На приватне часове одлазим како бих добрио/-ла додатно објашњење.	На приватне часове одлазим само пред реализацију провере знања.	На приватним часовима се осећам слободно да питам шта ми није јасно.	Наставници на при- ватним часовима су прија- тнији у комуника- цији са ученицима.	Наставници на приватним часовима боље објашњавају градиво.
Уопште се не слажем	f	28	9	-	-	-	2
	%	30,1	9,7	-	-	-	2,2
Не слажем се	f	10	8	33	1	7	6
	%	10,8	8,6	35,5	1,1	7,5	6,5
Неодлучан	f	41	28	11	44	38	37

сам	%	44,1	30,1	11,8	47,3	40,9	39,8
Слажем се	f	8	6	15	2	4	7
	%	8,6	6,5	16,1	2,2	4,3	7,5
Сасвим	f	6	42	34	46	44	41
слажем се	%	6,5	45,2	36,6	49,5	47,3	44,1

Уколико бисмо прве две категорије одговора посматрали заједно, видели бисмо да 40,9% испитаника одговара да похађање приватних часова не користи за реализацију домаћих задатака. Истовремено, забрињава чињеница да је више од 44% ученика неодлучна у истом ставу. Ако обједињено посматрамо две највише категорије одговора, можемо видети да преко половине испитаника (51,7%) похађа приватне часове како би добили додатно објашњење, а истовремено трећина испитаника по овом питању заузима неодлучни став. Одређени континуитет броја испитаника који одговарају да похађају приватне часове зарад додатног објашњења и бољег разумевања градива налазимо у тврдњи испитаника да не похађају приватне часове само пред реализацију провере знања (35,5%), али забрињавајуће је да више од половине испитаника (52,7%) потврђује овај став. Такође, оно што забрињава јесте и неодлучан став готово половине испитаника (47,3%) за тврдњу да се осећају слободно да питају шта им није јасно. Охрабрује чињеница да више од половине испитаника има слободу да постави питање. Више од половине испитаника сматра да су наставници пријатнији у комуникацији са ученицима током приватних часова, као и да наставници боље објашњавају градиво (51,6%). Став који помало забрињава јесте да је више од трећине испитаника неодлучно у претходном ајтему.

Последњи истраживачки задатак био је у форми отвореног питања и њиме смо хтели да утврдимо које су добре, а које лоше стране приватних часова. Као добре стране похађања приватних часова према испитаницима, највећи број ученика навео је следеће:

- Индивидуални приступ учењу – 42 испитаника (45,2%);
- Квалитетније објашњење градива – 34 испитаника (36,6%);
- Слобода да се постави питање – 17 (18,3%).

Интересантно је да су наши испитаници као лошу страну похађања приватних часова навели да *похађање приватних часова уопште нема лоших страна*. Овај одговор је дало 25 испитаника (26,9%), док је други одговор који бележимо *финансијски издатак за приватне часове* – 68 испитаника (73,1%), али овај одговор не можемо окарактерисати као суштинско обележје приватних часова као наставног часа који се реализује на индивидуалном нивоу, ван школског контекста. На ово питање одговарали су и ученици који нису похађали приватне часове током пандемије.

ЗАКЉУЧАК

Будући да је пандемија вируса ковид-19 донела велике промене у читавом свету, а нарочито у образовању, непосредна настава је морала бити замењена наставом на даљину, односно онлајн учењем. С обзиром на то да су промене наступиле нагло и изненадно, те су се образовни системи морали изменити и адаптирати убрзано, желели смо да испитамо да ли ученици старијих разреда основне школе потражују додатну подршку за своје школске задатке у виду похађања приватних часова.

Као главне резултате истраживања можемо издвојити да се на нашем узорку број ученика који похађају приватне часове током пандемије готово удвостручио, што чини укупно половину целог нашег узорка истраживања. Овај податак уједно и потврђује нашу основну хипотезу, односно да су испитаници нашег истраживања учесталије похађали приватне часове током онлајн наставе у односу на период пре епидемијске кризе. Пронађена је и статистички значајна разлика, те су ученици седмог и осмог разреда учесталије похађали приватне часове од ученика петог и шестог разреда током онлајн наставе, а најчешће су похађали часове из математике.

Када су у питању мотиви похађања приватних часова код ученика, више од половине испитаника похађа приватне часове како би добили додатно објашњење. Више од трећине узорка (35,5%) истиче да приватне часове похађају у континуитету, док се 52,7% испитаника изјашњава да похађа приватне часове пред одређену проверу знања у школи. Више од половине испитаника (око 51,6%) истичу да се осећају слободно да поставе питање наставнику на приватном часу, уколико им нешто није јасно. Такође, ученици истичу пријатну комуникацију на релацији наставник – ученик и сматрају да наставници на приватним часовима боље објашњавају градиво. Испитаници као главну предност овог вида наставе истичу то што се на приватним часовима реализује индивидуални рад, односно индивидуални приступ учењу.

Пораст интересовања ученика за приватне часове током пандемијске кризе и онлајн наставе је разумљив. Узевши у обзир претходно реализована истраживања о квалитету онлајн наставе и проблемима са којима се ученици сусрећу у таквом облику наставе, јасно нам је да ученици покушавају да надоместе недовољно научено градиво похађањем приватних часова. Ово истраживање, са малим узорком, нам може указати колико су наставни процес и основни субјекти у њему (ученик и наставник) осетљиви на промене. Јављање кризе у настави, у виду изненадног преласка на онлајн наставу, према нашем истраживању је повећало број ученика који похађају приватне часове што указује на то колико су процеси у настави по својој природи динамични.

Литература

- Anderson, J. (2020). *The coronavirus pandemic is reshaping education*. Quartz. Retrieved April 2, 2021 from the World Wide Web <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>.
- Barrett, S. (2020). Coronavirus on campus: College students scramble to solve food insecurity and housing challenges. Retrieved April 1, 2021 from the World Wide Web <https://www.cnbc.com/2020/03/23/coronavirus-on-campus-students-face-food-insecurity-housing-crunch.html>.
- Вучетић, И., Васојевић, Н. и Кирић, С. (2020). Мишљење ученика средњих школа у Србији о предностима онлајн учења током пандемије Covid-19. *Настава и васпитање*, 69(3), 345–359.
- Димитријевић, С., Поповић, Д. и Миленковић, А. (2018). Учење математике ван школе кроз израду домаћих задатака и похађање приватних часова. *Наука и васпитање*, LXVII(1), 95–111.
- Томовић, Н. и Алексић, М. (2020). Online nastava engleskog jezika u Srbiji tokom epidemije virusa Covid-19. *Komunikacija i kultura online*, XI(11), 241–250.
- Степановић, С. (2020). Утицај пандемије вируса корона на образовање. *Настава и васпитање*, 69(2), 183–196.
- OECD (2012). *Equity and quality in education: Supporting disadvantaged students and schools*. Paris: OECD.
- OECD. (2020). *Tackling coronavirus (COVID-19)*. Retrieved April 4, 2021 from the World Wide Web <http://www.oecd.org/coronavirus/en/>.
- Ћапрић, Г. и Малинић, Д. (2017). Privatni časovi kao dodatna podrška učenicima u učenju. U V. Radović, D. Mihajlović i I. Stojkov (prir.). *Problemi i dileme savremene nastave u teoriji i praksi*. Knjiga rezimea. Beograd: Učiteljski fakultet, 26.
- Florence, M., Ritzhaupt, A., Kumar, S. & Budhrania, K. (2019). Award-winning faculty online teaching practices: Course design, assessment and evaluation, and facilitation. *The Internet and Higher Education*, 42, 34–43, <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2019.04.001>.
- Temdee, P. (2020). Smart Learning Environment: Paradigm Shift for Online Learning. In R. López-Ruiz (ed.), *Multi Agent Systems – Strategies and Applications* (1–13). Norderstedt: Books On Demand, <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.85787>.
- Мићевић Карановић, Ј., Месарош Живков, А., Малjkовић, М., Шапић, Р., Малешевић, Д., Вараданин, В., Павлов, С., Вукобрат, А. и Брkljaч, Т. (2020). *Eksploracija adaptacije studenata Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikinda na kriznu situaciju izazvanu pandemijom COVID19*. Kikinda: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača.
- Teräs, M., Suoranta, J., Teräs, H. & Curcher, M. (2020). Post-Covid-19 Education and Education Technology ‘Solutionism’: a Seller’s Market. *Postdigital Science and*

Education, 2, 863–878. <https://link.springer.com/article/10.1007/s42438-020-00164-x>.

Gupta, P. & Gupta, A. (2020). Impact of Covid-19 on Education Sector. *Indian Journal of Applied Research*, 10(12), 23–25. DOI 10.36106/ijar.

Pavlović, A., Ivanišević, A., Radišić, M. i Lošonc, A. (2021). Uticaj Covid-19 i on-line učenja na visoko obrazovanje u Srbiji. U V. Katić (ur.): XXVII skup Trendovi razvoja: On-line nastava na univerzitetima (189–192). Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka.

Milan S. Komnenović

University of Kragujevac, Faculty of Education, Jagodina

Nedeljko M. Milanović

University of Kragujevac, Faculty of Education, Jagodina

ATTENDING PRIVATE LESSONS DURING ONLINE CLASSES CAUSED BY THE COVID-19 PANDEMIC

Summary

The global changes caused by the SARS-CoV-2 (Covid 19), have drastically brought about changes in people's daily lives, especially in countries where the virus has spread in large numbers among the population. Since our country also found itself in a difficult situation, a large number of professions focused their daily activities on working from home, ie working at a distance, including education. In this article, we will examine the attitudes of primary school students about attending private lessons during online classes. We will examine the attitudes of students about the way the subject teachers from the school work and their up-to-dateness during online classes. We will try to find out if, and in what number, students sought help through private lessons. We will examine which students (which grade) attended the most private lessons and from which subjects. Accordingly, we will try to determine whether there is a statistically significant difference between students regarding the attendance of private lessons, taking into account the school class and the subject from which they attended private lessons. We will apply the descriptive-analytical method, the survey technique, and as an instrument we will use a questionnaire construct for the needs of research. Our intention is for the students of the fifth to the eighth grade from the Pomoravlje district to participate in the research, ie students from primary schools from the territory of the city of Jagodina and the municipality of Svilajnac. The research will be conducted in May 2021 by filling out an online questionnaire.

Keywords: *education, private lessons, Covid 19, pandemic, students.*